

NÁRODNÍ SPOLEČNOST

ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ

7.0. Cíl prezentace

Seznámit se s historií a současnými aktivitami národní společnosti Českého červeného kříže.

7.2. Prezentace

Činnost Červeného kříže na našem území před vznikem ČSČK

Humánní myšlenky Červeného kříže zapustily své kořeny na našem území již před 130 lety - Stanovy "Vlasteneckého pomocného spolku pro Království české", /který byl součástí "Rakouské společnosti Červeného kříže"/, schválilo c.k.místodržitelství dne 5.září 1868. Vnitřní členění bylo na "zemské pomocné spolky" pro muže a "ženské pomocné spolky" pro ženy. Toto datum vzniku by řadilo náš Červený kříž v časovém žebříčku ve světě podle roku založení na velmi čestné 13.místo /až daleko za námi jsou takové velmoci jako USA nebo Japonsko/.

Pomocný spolek Červeného kříže na našem území fungoval od svého založení především jako pomocná organizace vojenské zdravotnické služby. Získával rezervní lůžka a zajišťoval zdravotnický materiál. Školil ošetřovatelky /jejich první kursy se konaly v roce 1874/ a rozvíjel také charitativní činnost. Pořádal plesy, tomboly a sbírky, z jejichž výtěžku podporoval vdovy, invalidy a sirotky, ale také chudé a nemocné.

Aktivity spolků Červeného kříže na našem území se zvyšovaly s blížící se první světovou válkou. Např. v roce 1912 zorganizovali čeští lékaři pomocnou expedici Červeného kříže do Srbska a do Bulharska s cílem poskytnout zdravotní pomoc slovanským národům v balkánské válce. Na sklonku první světové války založili čeští spisovatelé a sociální pracovníci svépomocné sdružení nazvané "České srdce" s cílem zmírnit hlad a bídu především ve městech. Řada z nich později přešla do ČSČK.

Vznik Československého červeného kříže

Od vzniku Československé republiky uplynuly k založení Československého červeného kříže pouhé 3 měsíce. Již 1.února 1919 se v Obecním domě v Praze sešla přípravná schůzka sociálních pracovníků, zvolila užší výbor a vyslala delegaci k prezidentu republiky T.G.Masarykovi s žádostí o vyslovení souhlasu se vznikem nové organizace a se jmenováním své dcery dr.Alice Masarykové do funkce předsedkyně ČSČK. Ani prezident republiky se svým rozhodnutím neváhal a dopisem ze 6.2.1919 této žádosti vyhověl.

Neprodleně byl vytvořen řídicí výbor - tzv.Hlavní stan, který měl 24 členů. Připomeňme si, že v něm tehdy zasedly známé osobnosti českého veřejného života - prof.MUDr.Rudolf Jedlička, spisovatelka Růžena Svobodová či manželka tehdejšího ministra zahraničí a pozdějšího presidenta republiky Hana Benešová. Dalšími členy byli vedoucí pracovníci ministerstev, opati klášterů, vrchní rabín, ředitelé bank, pražský zdravotní rada, aj. Blízkými spolupracovníky od počátku byla spisovatelka Marie Majerová a MUDr.Ivan Hálek. Začátky byly velmi skromné a úřadovalo se v pokojíku dr.Alice Masarykové až do doby než ministerstvo sociální péče uvolnilo pro ČSČK několik místností v Clannerově paláci. Místní spolky rostly jako houby po dešti - na konci roku 1919 jich působilo na území Čech a Moravy již 253.

Stanovy ČSČK schválilo ministerstvo vnitra ČSR dne 23.6.1919. Na žádost ČSČK ještě v roce 1919 přistoupila Československá republika k Ženevské a Haagské konvenci. Mezinárodní výbor Červeného kříže v Ženevě uznal Československý červený kříž dne 1.prosince 1919. Dne 11.ledna 1920 byl ČSČK přijat za člena Ligy společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce, která rovněž sídlí ve švýcarské Ženevě.

Dodejme, že velmi brzy byla založena na našem území také organizace dorostu Červeného kříže. Zájem dětí byl na školách sondován úspěšnou hrou nazvanou "Boj o dobré zdraví", kterou po dobu 3 měsíců hrálo na 70.000 dětí. Ministerstvo školství a národní osvěty pak povolilo svým výnosem organizovat dorost ČSČK na školách dne 26.ledna 1921. Toto datum je považováno za oficiální termín založení dorostu Československého červeného kříže.

Působení ČSČK mezi dvěma světovými válkami

V prvních letech své existence se organizace ČSČK zaměřila především na pomoc postiženým první světovou válkou. Zprostředkovávala styk rodin se zajatci a pomáhala uprchlíkům. V souladu s tzv. Mírovým programem Ligy společností ČK a ČP z roku 1919 ovlivňoval ČSČK zdravotnické uvědomění lidu, budoval zdravotní ústavy a dětské prázdninové osady, zřizoval poradny pro matky a děti, ambulatória, jesle, útulky rodiček, sirotčince, žákovské domovy, útulky pro starce, apod. Organizoval také dopravní zdravotnickou službu, posílal nemocné do ústavů, pomáhal při živelních pohromách.

V roce 1920 převzal ČSČK do své správy státní ošetřovatelskou školu a současně prováděl i výchovu tzv. samaritánů. Ke zdravotní výchově obyvatelstva využíval tehdy ČSČK moderní a účinné prostředky propagace /pojízdná kina, putovní výstavy, tisk, apod./. Velmi aktivně se náš Červený kříž zapojoval do asanačních a profylaktických akcí proti poválečným epidemiím /španělská chřipka, skvrnitý tyf, aj./

Hospodářská krize na počátku 30.let našeho století posunula do popředí opět charitativní programy. ČSČK organizoval vyvařování polévek, pořádal různé ošacovací akce, zajišťoval otop sociálně slabým rodinám v zimních měsících, rozděloval potraviny mezi obyvatelstvo v nejchudších okresech, poskytoval i finanční sociální podpory. Prostředky na tuto činnost získával od zahraničních společností Červeného kříže, ale také sbírkami pořádanými na našem území /např. pod Vánočními stromy Červeného kříže/.

Velmi aktivně pracoval také dorost ČSČK. Zaměřoval se na péči o zdraví, pěstování potřebných zdravotních návyků u dětí a mládeže, na péči o hygienu prostředí, zahrnující nejen školu, ale i domov. I když mnohé činnosti dorostu ČSČK z dnešního pohledu vzbuzují spíše úsměv, ve své době byly velmi potřebné a přímo nutné /např. úsilí o přezouvání žáků ve školách, zřizování zdravotnických koutků s umyvadlem, mýdlem a ručníkem ve školách, olejování či pastování podlah ve školních třídách, apod./. I dorost ČSČK organizoval charitativní akce /např. ovocné nadílky, vánoční nadílky dětem nezaměstnaných, různé ošacovací akce, péče o stravování nemocných a nemajetných dětí, aj./. Pro členy dorostu ČSČK byly vydávány časopisy "Lípa" a "Radost" a celá řada výchovně-vzdělávacích příruček. Počtem svých členů se dostal dorost ČSČK po 15 letech své činnosti na 2.místo v Evropě a na 4.místo na světě /těsně před druhou světovou válkou měl 840.000 členů ve 38.000 třídách na 12.000 školách/.

Československý červený kříž však působil nejen na našem území, ale až mnohdy neměl mnoho sám na rozdávání, pomáhal v zahraničí ještě potřebnějším. Za všechny tyto pomoci jmenujme 32 vagónů plných potravin a šatstva z března 1922 vypravených pro hladovějící obyvatele do ruské Samary.

V období první republiky vznikla na půdě našeho Červeného kříže také myšlenka, která se rozšířila po celém světě. Jedná se o tzv. velikonoční Mír Červeného kříže, který se od roku 1920 organizoval po celé republice a vrcholil vždy v Parlamentu ČSR za účasti nejvyšších státních představitelů. Každoročně probíhal pod jiným ústředně stanoveným heslem /např. "Úcta k stáří", "Dobro dětí především", "Čistota všude a ve všem" či "Zpěvem k srdci, srdcem k vlasti"/. Právě z této akce Československého červeného kříže vznikly Světové dny Červeného kříže, které se od roku 1948 slaví na celé naší planetě vždy 8.května, ve výroční den narození zakladatele hnutí Červeného kříže Henri Dunanta.

Práce Červeného kříže na našem území a v zahraničí za druhé světové války

Po mnichovském diktátu rezignuje na svou funkci předsedkyně dr.Alice Masaryková, která stála v čele ČSČK plná dvě desetiletí od jeho vzniku. Nahrazuje ji dosavadní místopředseda, generál zdravotní služby, MUDr.Vladimír Haering, ředitel sanatoria Červeného kříže v Žitné ulici v Praze.

Po vytvoření protektorátu Čechy a Morava se pokusil ČSČK pokračovat ve své činnosti pod jiným názvem - "Společnost pro zdraví národa". Nacističtí okupanti však tento záměr prohlédli a dne 6.února 1940 zahájili první vlnu zatýkání v řadách vedoucích funkcionářů ČSČK /mj. zatčen i předseda generál Haering/. Dne 5.srpna 1940 pak je činnost této humanitární organizace definitivně násilně umlčena. Německé gestapo obsadilo budovu ČSČK v Praze, veškerý majetek ústředí, ale i všech místních spolků Červeného kříže po celém území, byl zabaven /odhad materiálních škod byl stanoven na částku 170 milionů předválečných korun/.

Druhá světová válka a německá okupace nepřinesly však jenom ztráty na majetku. Řada vedoucích funkcionářů celostátní organizace, ale i místních spolků, byla popravena, skončila svůj život v koncentračních táborech a nacistických vězeních /mj. předseda generál MUDr.Haering, ředitel České divize ČSČK MUDr.Šmakal, tajemnice ČSČK Luisa Fischerová, aj./.. Popraveno bylo např. více než 200 dobrovolných sester ČSČK.

Organizační struktura Červeného kříže na našem území byla sice okupanty rozbita, ale jednotliví členové se aktivně zapojovali do odbojové činnosti, zajišťovali zdravotní péči na území kontrolovaném partyzány, lékaři-funkcionáři ČSČK zachraňovali svými posudky tisíce občanů před nucenými pracemi v Německu, mnozí členové ČSČK pomáhali s nasazením vlastního života zachraňovat vězně z transportů a pochodů smrti, pomáhali obětavě v místech postižených bombardováním. Tato činnost vyvrcholila na konci druhé světové války např. při likvidaci epidemie skvrnitého tyfu v Terezíně, při Květnovém povstání v Praze, ale i na řadě dalších míst naší republiky.

Velmi aktivní činnost vyvíjela společnost ČSČK v zahraničí, která byla ustavena v září 1940. Jejím předsedou byl jmenován generál Jaroslav Čihák-Znamenáček, čestnou předsedkyní byla manželka presidenta republiky Hana Benešová. ČSČK převzal v Londýně celou agendu Československé pomoci, jež jednak pomáhala naší emigraci v Anglii a jednak formující se československé armádě ve Velké Británii. Rozvíjel rozsáhlou osvětovou činnost, pátral po zajatcích a nezvěstných osobách, zajišťoval ošacení a potraviny pro vojenské zotavovny, organizoval vánoční nadílky pro naše vojáky v zahraničí. Finanční prostředky získával ze sbírek mezi krajany po celém světě. Po smrti generála Čiháka-Znamenáčka v roce 1944 byl novým předsedou ČSČK jmenován generál Alois Vicherek, který

setrval ve své funkci i po návratu do osvobozené vlasti.

**Obnova
činnosti
ČSČK v
prvních letech
po druhé
světové válce**

V prvních poválečných letech pokračoval Československý červený kříž organizačně a obsahově v duchu předválečných tradic z období první republiky. Svou aktivitu zaměřoval na řešení naléhavých úkolů, vyplývajících z poválečné situace, charakterizované podlomeným zdravím národa, zvýšeným nebezpečím infekcí, narůstáním dětské úmrtnosti a výskytem tuberkulózy. Aktivně se podílel na obnovení zdravotnických služeb narušených druhou světovou válkou.

Červený kříž obnovuje přípravu ošetřovatelek a samaritánů, ale také dopravní záchrannou zdravotní službu. Obrovský podíl práce čekal také na pátrací službu ČSČK, která je zaplavena tisíci žádostmi o pátrání po nezvěstných. V Praze je zřízena z podnětu Mezinárodního výboru Červeného kříže zajatecká informační kancelář. Obnovuje se vydavatelská činnost organizace /opět začíná vycházet časopis "Československý červený kříž"/, ale také tradice Mírových slavností Červeného kříže /v roce 1946 pod heslem "Důvěrou k míru"/.

Za necelé dva roky, v roce 1947, již na území Čech, Moravy a Slezska aktivně pracuje 576 místních spolků ČSČK. Je obnovována rovněž materiální základna organizace - jednak sbírkami občanů, příspěvkem státu, ale největší položku tvoří pomoc od zahraničních společností Červeného kříže /jen za roky 1945-1946 měla hodnotu 270 milionů korun/.

Obnovena je také činnost dorostu ČSČK rovněž za významné materiální pomoci dorostových organizací zahraničních společností ČK a ČP. Z jeho činnosti z tohoto období musíme vzpomenout akce nazvané: "Zdravotní tříletka na školách", "Mládež sobě a republice", "Týden dětské radosti", "Dětem více kalorií", "Dětem více ovoce" či "Kakao a rohlíky pro 20 % školní mládeže", kde názvy dostatečně charakterizují jejich poslání. Dorost ČSČK se podílel také na obnově školní zdravotní služby, obnovuje svou vydavatelskou činnost /začíná vycházet nový časopis "Zdravý svět"/. Vrcholu svého rozvoje dosáhl dorost ČSČK v roce 1949, kdy sdružoval více než 1.400.000 členů ve více než 45.000 třídách na téměř 15.000 školách. Představovalo to tehdy více než 11 % obyvatelstva ČSR a řadilo nás to po USA na 2.místo na světě.

Únorový politický převrat v roce 1948 znamenal významné změny i v činnosti ČSČK. Organizace Červeného kříže u nás ztratila svou samostatnost a nezávislost, byla zařazena mezi společenské organizace a začleněna do jednotné Národní fronty. Svou samostatnost ztratil rovněž dorost ČSČK, který byl násilně zařazen do jednotné Pionýrské organizace a Československého svazu mládeže. Ukončena byla rovněž tradice úspěšných Mírových slavností Červeného kříže. V roce 1950 také končí výkon funkce předsedy generál Vicherek, nový předseda není zvolen.

**Činnost
ČSČK v 50. a
60 letech
našeho století**

Na počátku 50.let přestal ČSČK vykonávat řadu svých dosavadních tradičních úkolů, neboť jejich zajišťování převzaly státní orgány. Stát převzal péči o zdraví lidu, ale také o sociální zabezpečení, výchovu, osvětu a kulturu. To muselo významným způsobem ovlivnit činnost ČSČK, především v jeho dosud výrazně charitativním zaměření. Naproti tomu do jeho programu se dostaly některé nové činnosti.

Mění se určitým způsobem i organizační struktura. Opouští se předválečný

system divizí, ČSČK se přizpůsobuje územnímu členění republiky. V září 1950 se s Čs.červeným křížem slučuje Československý abstinentní svaz, v prosinci téhož roku pak Masarykova liga proti tuberkulóze, později se do ČSČK začleňují další organizace - Česká sociální pomoc, České srdce, Čs.společnost pro potírání pohlavních chorob, Zlatý kříž, aj.

Již v roce 1948 je ČSČK pověřen propagací Národní transfúzní služby, prováděním náboru dobrovolných dárců krve a jejich registrací. O rok později je pověřen jako jediná instituce v Československu pátráním po osobách československé i cizí národnosti na našem území, ale i v cizině. Je zřízena Ústřední škola ČSČK na zámku v Lišnu u Benešova, vytvářejí se závodní skupiny Červeného kříže, Stanice první pomoci na vesnicích, při železničních stanicích i hlavních silničních tazích, zdravotnické hlídky na školách, lidová hygienici. Čs.červenému kříži je svěřeno organizování všenarodní zdravotnické přípravy obyvatelstva, aktivně se zapojuje do zdravotnického zabezpečení žňových prací, chmelových brigád, sportovních akcí, ale např. i do zdravotnického zajištění letní/zimní rekreace zejména mládeže na horách.

Významným mezníkem v další práci se stává přijetí Zákona o ČSČK v Národním shromáždění dne 30.října 1952. Na I.celostátním sjezdu ČSČK v listopadu téhož roku je novým předsedou zvolen Eduard Tůma.

Jsou zřizovány zdravotnické družiny a zdravotnické hlídky Červeného kříže, začínají se pořádat jejich soutěže, zavádí se třístupňový systém školení mladých zdravotníků na školách, rozvíjí se doplňková ošetrovatelská a pečovatelská služba v rodinách. Na II.celostátním sjezdu ČSČK se stává novým předsedou MUDr.František Janouch, náměstek ministra zdravotnictví.

Velmi aktivně se dobrovolní zdravotníci Červeného kříže zapojují do celostátního očkování proti dětské obrně a do pomoci státní zdravotní správě při velké epidemii chřipky v roce 1957. V témž roce je slosována první loterie ČSČK /bylo vydáno půl milionu losů/. Úspěšně se rozvíjí školení dobrovolných sester Červeného kříže.

Československý červený kříž je rovněž mezinárodně aktivní. V dubnu 1957 je jeho předseda František Janouch zvolen za místopředsedu Poradního výboru pro dorost Červeného kříže Ligy společností ČK a ČP. I z Československa je odeslán základní kámen ke stavbě pomníku u příležitosti 100.výročí bitvy u Solferina. Ve dnech 25.9. - 7.10.1961 se v Praze koná XXVI.zasedání Rady guvernérů Ligy společností ČK a ČP. Na tomto zasedání je na návrh ČSČK přijato druhé heslo mezinárodního hnutí ČK a ČP - "Humanitou k míru" /"Per humanitatem ad pacem"/. ČSČK pravidelně poskytuje také materiální pomoci do zahraničí /např. jen v roce 1963 je tato pomoc poskytnuta do 13 zemí postižených válečnými konflikty nebo přírodními katastrofami/.

V polovině roku 1959 překračuje počet členů ČSČK 1 milion. V září téhož roku spatří světlo světa myšlenka bezpříspěvkového dárcovství krve, v Ústřední škole Červeného kříže v Lišnu se koná v roce 1960 první tábor pro zdravotně oslabené děti /mj. se na něm podílí i pozdější slavný pediatr prof.MUDr.Josef Švejcar/, ale také I.mezinárodní studijní středisko Červeného kříže /za účasti zástupců ze 7 evropských zemí. Začínají se školit zdravotničtí instruktoři ČSČK, pořádají se první tábory dorostu Červeného kříže. Značné nároky na dobrovolné zdravotníky také klade zdravotnické zajišťování místních, okresních a celostátních spartakiád.

V roce 1964 jsou poprvé mnohonásobným bezpříspěvkovým dárcům krve uděleny čestné plakety nesoucí jméno prof.Jana Janského, českého objevitele systému čtyř krevních skupin. V roce 1965 se mění název časopisu "Československý červený kříž" na "Zdraví". Dne 19.ledna 1965 tragicky při autonehodě zahynul i mezinárodně uznávaný předseda ČSČK MUDr.František Janouch. Na IV.celostátním sjezdu ČSČK v témže roce je novým předsedou zvolen prof.MUDr.Zdeněk Štich, dlouholetý první náměstek ministra zdravotnictví.

Prověrkou obětavosti a nasazení dobrovolných zdravotníků Červeného kříže se stávají mohutné záplavy Dunaje na jižním Slovensku. Obstáli v ní skvěle - úspěšně zasahovali při ošetřování zraněných, při zabezpečování zdravotnických potřeb a léků, ale také při evakuaci více než 50.000 osob z postižených oblastí a při jejich nouzovém zásobování potravinami. Bylo jistě i jejich zásluhou, že nedošlo k žádným obětem na lidských životech. Na sklonku 60.let svoiu činnost zahajuje také specializovaná složka Červeného kříže - Vodní záchranná služba ČSČK.

Československý červený kříž obstál i ve dnech následujících po násilném obsazení Československa armádami Varšavské smlouvy 21.srpna 1968. Zabezpečoval ochranu sanitních vozů a zdravotnických zařízení, pod ochranu Červeného kříže převzal přepravu rodiček, nemocných a raněných, dětí a občanů, vracejících se z prázdnin, dovolené, léčení i ze služebních cest. Získával dárce krve, pomáhal nemocným, invalidním a osamoceným starým spoluobčanům.

V roce 1968 dochází také k další změně ve funkci předsedy ČSČK. V dubnu umírá prof.MUDr.Zdeněk Štich a v témže měsíci je novým předsedou zvolen plk.MUDr.Fridrich Kuchár. O rok později po přijetí zákona o federálním uspořádání Československa se svou organizační strukturou přizpůsobuje novému územněsprávnímu uspořádání i Čs.červený kříž. Plk.MUDr.Fridrich Kuchár je zvolen prvním předsedou Federálního výboru ČSČK, zatímco prvním předsedou Českého ústředního výboru ČSČK je zvolen MUDr.Miloslav Hlach.

Rok 1969 je také rokem, v němž se oslavuje 50.výročí založení ČSČK. Slavnostního shromáždění ve Smetanově síni Obecního domu se zúčastňuje prezident republiky Ludvík Svoboda, členové pražského diplomatického sboru, reprezentativní delegace Ligy společností ČK a ČP a Mezinárodního výboru Červeného kříže a vedoucí představitelé 18 národních společností ČK a ČP. Na tomto zasedání bylo uděleno nejvyšší vyznamenání Mezinárodního Červeného kříže - Medaile Henri Dunanta - bývalému předsedovi ČSČK MUDr.Františku Janouchovi in memoriam /bylo to vůbec poprvé, kdy byla tato medaile udělena/.

Práce ČSČK v70.a80 letech našeho století

Období tzv. normalizace po letech 1968-1969 přináší množství personálních změn ve volených orgánech i aparátech ústředních a okresních orgánů ČSČK. Řada zkušených a kvalitních funkcionářů a pracovníků Červeného kříže musí pod politickým nátlakem ze svých míst a funkcí odejít. Tak dochází v roce 1970 k další změně ve funkci předsedy FV ČSČK - plk.MUDr.Fridricha Kuchára střídá MUDr.František Valíček.

V Kutné Hoře se v roce 1970 koná I.mezinárodní soutěž zdravotnických družin

národních společností Červeného kříže, kterého se zúčastňují zdravotnické družiny ze 7 evropských zemí. O rok později jsou uděleny první dvě zlaté plakety prof.Janského za 40 bezpříspěvkových odběrů krve. Získávají je Adolf Šťastný z Havířova a Karel Laholík z Terezína. V témž roce je založena krásná tradice Nejdražších koncertů světa, na němž pro bezpříspěvkové dárce krve zdarma vystupují naši přední zpěváci populární hudby. Ustavují se také první Kluby dárců krve. Na počátku roku 1972 ocenil při osobním přijetí zásluhy ČSČK o rozvoj bezpříspěvkového dárcovství krve prezident republiky Ludvík Svoboda.

Červený kříž plní řadu úkolů ve zdravotně branné oblasti, dobrovolní zdravotníci zajišťují zdravotnické služby na nejrůznějších akcích /jen za rok 1973 poskytli první pomoc v téměř 900.000 případech/, prospěšnou činnost rozvíjejí dobrovolné pečovatelky ČSČK. V roce 1974 na VII.celostátním sjezdu ČSČK se opět mění předseda FV ČSČK - MUDr.Františka Valíčka nahrazuje doc.MUDr.Imrich Hatiár, CSc., první náměstek slovenského ministra zdravotnictví.

Daří se rozvíjet činnost dorostových skupin ČSČK na středních zdravotnických školách a fakultních skupin ČSČK na lékařských fakultách. Úspěšně funguje třístupňový systém studijních středisek Červeného kříže, stejně jako tábory pro zdravotně oslabené děti. V mateřských školách slaví úspěch zdravotně výchovná hra "Když Alenka stůně", ve 3. a 4.ročnicích základních škol pak rozhlasová zdravotně výchovná hra "Abeceda docela malých doktorů", na něž navazuje činnost zájmových zdravotnických kroužků a hlídek mladých zdravotníků. V roce 1979 dochází ke změně ve funkci předsedy ČÚV ČSČK - MUDr.Miloslava Hlacha nahrazuje prof.MUDr.Vlastimil Víšek, DrSc.

Červený kříž přichází v roce 1980 s novým dlouhodobým celospolečenským programem nazvaným "Úcta k starším", při jehož realizaci sdružilo své síly a prostředky 5 resortů a 11 společenských organizací. ČSČK se stává jeho koordinátorem. Na Pražském hradě slaví úspěch celostátní výstava dětských výtvarných prací na téma "Co víš o Červeném kříži?". Členové Červeného kříže se aktivně zapojují do sběru léčivých rostlin i do péče o životní prostředí. Po dlouhých 10 letech přípravných prací je dokončeno znění "Jednotných zásad poskytování první pomoci", které se stává základem školení dobrovolných zdravotníků Červeného kříže.

Další novou aktivitou je zřízení medaile "Za záchranu života", kterou ČSČK začíná od roku 1983 udělovat občanům, kteří včasným a správným poskytnutím první pomoci pomohli zachránit lidský život. Okresní výbory ČSČK pořádají "Akademie třetího věku". Československá televize vysílá pro středoškolskou mládež soutěž "Osmička", v níž obor "Člověk a zdraví" garantuje Čs.červený kříž.

Poprvé v historii se v roce 1984 mezinárodní terorismus dotkl také našich občanů a ČSČK se v celé záležitosti významně angažoval. Mnohaměsíční společné úsilí Mezinárodního výboru ČK a československé vlády v součinnosti s ČSČK o osvobození našich občanů unesených v Angole opoziční organizací UNITA bylo korunováno šťastným návratem unesených občanů do vlasti.

V polovině 80.let patřil Čs.červený kříž mezi největší společenské organizace u nás. Údaje z roku 1984 hovoří o tom, že má více než 1.400.000 členů sdružených ve více než 13.000 základních organizacích. Hodnotící zpráva na

IX.celostátním sjezdu ČSČK v témž roce konstatovala, že od roku 1982 je veškerá běžná potřeba krve v naší republice pokrývána výhradně bezpříspěvkovými odběry, že OV ČSČK ročně uspořádají více než 20.000 akcí v úrazové prevenci, že pátrací služba Červeného kříže od roku 1979 úspěšně vyřešila více než 11.000 žádostí, že společný náklad časopisů "Zdraví", "Zdravie" a "Népegszeg" přesáhl v roce 1984 již 200.000 výtisků.

ČSČK se na všech úrovních své organizační struktury aktivně zapojuje do dalších celospolečenských programů, z nichž jmenujme alespoň tři - "Příprava na stáří", "Denně něco pro zdraví" a "Šance pro tři miliony" /zaměřený na boj proti kouření/. V červnu 1986 zajišťuje ČSČK zdravotní a sociální péči o téměř 500 zdravotně postižených občanů z 10 zemí, účastníků tzv. "Slunečního vlaku" při jeho průjezdu přes naše území. Rozhlasovou zdravotně výchovnou hru "Abeceda docela malých doktorů" absolvovalo v letech 1979-1985 v 6 reprízách více než 1 milion žáků 2.-4.ročníků základních škol. Na mezinárodní soutěži zdravotnických družin v německém Magdeburku byla nejlépe hodnocena zdravotnická družina n.p.Barum Otrokovice reprezentující ČSČK.

Jen v letech 1979-1985 poskytl ČSČK celkem 66 materiálních pomoci zemím postiženým přírodními a jinými katastrofami v celkové hodnotě více než 17 milionů korun. V říjnu 1989 čekala Čs.červený kříž další zkouška připravenosti. Naší republikou a zejména hlavním městem Prahou se přehnal vlna masové emigrace občanů NDR, směřujících do NSR. ČSČK spolupracoval podle svých sil a možností s Červeným křížem NSR, který se o uprchlíky z NDR v našem hlavním městě po několik dní staral.

V roce 1989 si Československý červený kříž připomínal také 70.výročí svého založení na společném jednání předsednictev všech tří výborů - FV, ČÚV a SÚV ČSČK. Při této příležitosti ocenil práci ČSČK při osobním přijetí také prezident republiky Gustáv Husák.

Na X.sjezdu ČSČK v roce 1989 vyzněla bilance dosažených výsledků znovu velmi pozitivně. Dobrovolní zdravotníci Červeného kříže poskytovali první pomoc každoročně ve více než 425.000 případech, každý rok bylo vyškoleno více než 260.000 mladých zdravotníků na školách a přes 550.000 uchazečů o řidičský průkaz a řidičů z povolání. Dobrovolné pečovatelky ČSČK vykonaly každoročně více než 438.000 návštěv u starých, invalidních, nemocných a osamělých občanů. Rozsáhlá byla také zdravotně výchovná činnost - základní organizace ČSČK uspořádaly každoročně více než 50.000 přednášek a besed se zdravotně výchovnou a zdravotně sociální tematikou. Zanedbatelné nebylo rozhodně ani to, že aktivity ČSČK působily na téměř 3.100 závodech v celé Československé republice.

Závěr roku 1989 přinesl v Československu významné politické a společenské změny, které se pochopitelně nevyhnuly ani ČSČK.

**Práce
Červeného
kříže u nás v
posledních
10 letech /od
roku 1989/**

Dobrovolní zdravotníci Československého červeného kříže se ihned aktivně zapojili do zabezpečování zdravotnických služeb při masových manifestacích občanů, které následovaly v Praze i dalších městech po 17.listopadu 1989. I na úřadech FV a ČÚV ČSČK vzniklo Občanské fórum pracovníků, bezprostředně byla navázána úzká spolupráce se stávkujícími studenty.

Společné zasedání předsednictev FV, ČÚV a SÚV ČSČK dne 28.11.1989

poprvé vyslovalo požadavek změny postavení a poslání Čs.červeného kříže na nevládní humanitární organizaci rozvíjející svou činnost důsledně v duchu 7 základních principů mezinárodního hnutí Červeného kříže /humanita, nestrannost, neutralita, nezávislost, dobrovolná služba, jednota, světovost/, které nemohly být v uplynulých 40 letech u nás pod politickým tlakem důsledně dodržovány.

Mimořádné zasedání FV ČSČK 11.12.1989 uvolnilo z funkcí všechny dosavadní vedoucí představitele a novou předsedkyni FV ČSČK zvolilo MUDr.Olgu Královou. Přijalo Akční postup Červeného kříže u nás na nejbližší období a rozhodlo o svolání mimořádné celostátní konference Červeného kříže. Následující zasedání ČÚV ČSČK zvolilo novým předsedou Červeného kříže v ČR MUDr.Zdenko Vlka, CSc.

Náročnou zkouškou rekonstruovaného Československého červeného kříže se stala v závěru roku 1989 humanitární pomoc Rumunsku, kde probíhal politický převrat krvavým způsobem s řadou obětí na životech. Zhruba po týdnu spontánních aktivit občanů pověřila federální vláda koordinaci dlouhodobé československé pomoci Rumunsku Československý červený kříž. Bylo to po desetiletích opět poprvé a zcela v souladu s novým posláním a postavením ČSČK.

Červený kříž v ČR s přílivem uprchlíků /dříve než se celé agendy ujal stát/ organizoval pomoc běžencům z Albánie a dalších balkánských zemí a zřídil i vlastní uprchlické tábory ČK v Jablonečku a v Jedlové.

Mimořádná Celostátní konference ČSČK v dubnu 1990 přijala nové Stanovy, Program a znak ČSČK, rozhodla o vytvoření hnutí Mládeže ČSČK a zvolila novým presidentem celostátní organizace ČSČK MUDr.RNDr.PhMr.Václava Buriana, CSc. Rozhodla také o tom, že Federální výbor ČSČK bude nadále tvořen předsednictvy Českého a Slovenského výboru ČSČK, což umožnilo daleko lepší koordinaci všech tří reprezentací Čs.červeného kříže. V témž roce byly v ČR vytvořeny Česká a Moravskoslezská komora ČSČK ze zástupců oblastních spolků Červeného kříže. I to se s odstupem času ukázalo jako moudré rozhodnutí.

V březnu 1992 byl schválen Federálním shromážděním nový Zákon č.126/1992 Sb. o ochraně znaku a názvu Červeného kříže a o Československém červeném kříži, na jehož základě byla Červenému kříži vrácena řada dříve mu patřících objektů a nemovitostí /ČSČK v ČR bylo takto vráceno celkem 12 objektů/.

V souvislosti se zánikem federálního uspořádání a rozdělením jednotného československého státu na dvě samostatné republiky - Českou a Slovensko - zanikl ke 31.12.1992 i jednotný Československý červený kříž. Pokojným způsobem došlo k rozdělení finančních prostředků i hmotného majetku ČSČK mezi nástupnické organizace - Český a Slovenský červený kříž.

Od 1.ledna 1993 působí na území České republiky jediná organizace - Český červený kříž /dále ČČK/, jehož ustavující sjezd se sešel ve dnech 4.-5.6.1993 v Praze. Přijal nové Stanovy ČČK a rozhodl o potřebě své transformace. Do funkce presidenta ČČK byl zvolen MUDr.Zdenko Vlka, CSc. Český červený kříž byl dne 26.3.1993 uznán Mezinárodním výborem Červeného kříže v Ženevě a 20.10.1993 přijat za člena Federace Červeného kříže a Červeného půlměsíce v

Ženevě /dříve Liga společností ČK a ČP/. Součástí Českého červeného kříže se stalo hnutí Mládeže ČČK a Vodní záchranná služba ČČK, která se od roku 1996 stává kolektivním členem Českého červeného kříže. Podle nově přijatých Stanov již nejsou svolávány sjezdy ČČK, ale každoroční Shromáždění delegátů, která jednou za čtyři roky volí nejvyšší orgány Českého červeného kříže.

Do programu ČČK se dostala řada nových aktivit. V roce 1991 byla otevřena soukromá střední zdravotnická škola ČČK, jejímž zřizovatelem se stal oblastní spolek Červeného kříže v Brně. O rok později zahájila svou činnost domácí ošetrovatelská péče nazvaná příznačně po zakladatelce a první předsedkyni ČSČK - Alice. Od roku 1994 je ČČK zřizovatelem dětské odborné léčebny Ch.G.Masarykové v Bukovanech. Oblastní spolky ČČK zřídily střediska sociálních služeb, geriatrická centra, stravovny pro důchodce a bezdomovce, ošacovací střediska, sociální domy s bezbariérovými byty pro staré a invalidní občany a byty pro osamělé matky. Významnou součástí programu ČČK se staly ozdravné rekondiční pobyty pro zdravotně postižené děti, klimatické pobyty pro děti z ekologicky ohrožených oblastí ČR a zahraniční rekondiční pobyty pro zdravotně oslabené děti.

Mládež ČČK se podílí na vytváření protidrogových center s linkou pomoci, na prevenci šíření drogových závislostí mezi mládeží, na zdravotní a sexuální výchově zejména v oblasti prevence HIV-AIDS. Novou aktivitou se stala i "Pomoc v pohybu -Help - Trans", která umožňuje pohybově handicapovaným občanům činnosti, ke kterým potřebují doprovod. Rozsáhlá je oblast výuky první pomoci u dětí a mládeže.

Český červený kříž přestal být v roce 1994 vydavatelem časopisu Zdraví. Od roku 1994 však vydává "Noviny Červeného kříže". Za pomoci Federace společností ČK a ČP vydává základní učebnice první pomoci, pořádá řadu manažerských kursů pro své pracovníky z ústředí i oblastních spolků, na nichž významně participuje také Německý červený kříž a zejména jeho zemská organizace - Bavorský ČK.

Úspěšně se rozvíjejí i tradiční aktivity Červeného kříže - bezpříspěvkové dárcovství krve, výuka a poskytování první pomoci a dobrovolná pečovatelská služba. Nemalé úkoly trvale stojí před pátrací službou ČČK. Změnou podoby losů i způsobu jejich prodeje prošla i tradiční loterie Červeného kříže, jejíž zisk umožnil jen v letech 1992-1993 rozdělit na podpůrné programy oblastních spolků Červeného kříže v ČR více než 35 milionů korun.

Od roku 1994 byla v duchu nových Stanov ČČK zahájena jeho rozsáhlá transformace, založená především na daleko větší samostatnosti oblastních spolků Českého červeného kříže. Jedná se o proces nelehký, mnohdy bolestný, ale na druhou stranu postupně přinášející do programu ČČK řadu nových obecně prospěšných aktivit a činností.

Výběrově z nich můžeme jmenovat např. provozování Lékařské pohotovostní služby v Liberci, zajišťování dopravní zdravotní služby v Klatovech, Jihlavě a Pelhřimově, chráněné dílny pro zdravotně postižené občany v Chomutově a Mladé Boleslavi, záchrannou brigádu kynologů na okrese Brno-venkov, obnovení tradice Vánočních stromů Červeného kříže v Brně-městě /kterou založil v roce 1924 spisovatel Rudolf Těsnohlídek, když našel s přáteli v bílovických lesích opuštěné nemluvně/, pořádání zdravotně-sociálních kursů pro romské děti v Praze 10, provozování dvou klubů důchodců v Litoměřicích,

pořádání kursů pro rodičky a tatínky v rámci programu "Matka a dítě" v Českých Budějovicích a Prachaticích, pořádání výstavy pro zdravotně postižené Vivat víta spojené s festivalem písničkářů v Olomouci, apod.

Český červený kříž úspěšně navazuje kontakty s dalšími humanitárními organizacemi. V roce 1994 uzavřel dohodu o spolupráci se Svazem diabetiků ČR, od roku 1997 se na základě podepsané dohody stala kolektivním členem ČČK Horská služba ČR. Ve stejném roce obdržel Český červený kříž Čestnou medaili T.G.Masaryka od předsednictva Masarykova demokratického hnutí.

Významným momentem, vyjadřujícím vůli ČČK navazovat na odkaz předválečné činnosti Červeného kříže u nás, se stalo uložení urny s popelem zakladatelky a první předsedkyně ČSČK dr.Alice Masarykové do rodinné hrobky v Lánech dne 14.9.1994 /Alice Masaryková zemřela v naprosté tichosti a zapomnění v USA dne 29.11.1966/. Na převozu a uložení jejích ostatků se kromě Českého červeného kříže podílela i řada jiných organizací.

Ke změnám dochází i v oceňování bezpříspěvkových dárců krve - v roce 1993 jsou poprvé udělena vyznamenání za 80, 120 a 160 bezplatných odběrů mnohonásobným dárcům krve. V roce 1995 působí na území ČR již 28 Klubů dárců krve. Vysokým projevem ocenění se stává v roce 1996 přijetí delegace mnohonásobných bezpříspěvkových dárců krve vedené presidentem ČČK MUDr.Zdenko Vlkem, CSc. presidentem republiky Václavem Havlem.

Rozsáhlá je od počátku jeho vzniku zahraniční činnost Českého červeného kříže. Delegace představitelů ČČK se pravidelně zúčastňují zasedání vrcholných orgánů Mezinárodního červeného

kříže /v roce 1995 Mezinárodní konference ČK a ČP v Ženevě, v roce 1997 Valného shromáždění Mezinárodní federace ČK a ČP v Seville a Evropské konference ČK a ČP v Kodani/, ale také každoročně setkání národních společností Červeného kříže tzv. Visegrádské skupiny /ČR, Slovensko, Polsko, Maďarsko/. Ve dnech 23.-24.2.1995 byla hostitelem této schůzky Praha a právě toto zasedání poctil svou přítomností generální tajemník Mezinárodní federace ČK a ČP George Weber. Na návrh ČČK se v roce 1998 toto uskupení otvírá i dalším národním společnostem Červeného kříže. Za řádného člena je přijat Slovinský, Chorvatský a Bulharský ČK.

Statut pozorovatele získává Ukrajinský ČK. Zároveň se mění název uskupení na Středoevropské forum pro spolupráci.

Také dvoustranná spolupráce ČČK s jednotlivými národními společnostmi ČK a ČP je v uplynulém období významná. Velmi těsná je na základě podepsaných dohod s Červeným křížem Slovenska,

Německa, Bulharska a Ukrajiny, na základě osobních jednání se úspěšně rozvíjí i spolupráce s Červenými kříži Francie, Španělska, Turecka, Nizozemska, Velké Británie, Slovinska a Chorvatska. Materiální zahraniční pomoci od ČČK směřovaly v uplynulých letech především do zemí bývalé Jugoslávie, do Běloruska, na Ukrajinu a do Rwandy. V roce 1998 zorganizoval ČČK sbírku ve prospěch obětí přírodní katastrofy ve Střední Americe a na pomoc postiženým povodněmi na výchovním Slovensku.

Dobrovolné sestry Českého červeného kříže i v tomto období přebíraly vysoké vyznamenání Mezinárodního Červeného kříže - Medaili Florence Nightingalové /anglické zakladatelsky dobrovolné ošetrovatelské služby/. Od roku 1920 ji obdrželo celkem 34 dobrovolných sester ČSČK a ČČK.

Úspěšná byla rovněž vystoupení družstev ČČK na mezinárodních soutěžích. Na Mistrovství Evropy v poskytování první pomoci se družstva z ČR umístila od roku 1993 na 12., 11., 8. /2x/ a

4.místě. Rovněž družstva Vodní záchranné služby ČČK se z mezinárodních soutěží vracela úspěšně. Na Mistrovství Evropy v roce 1994 získala 2 zlaté, 3 stříbrné a 3 bronzové medaile, na

Německém poháru o rok později pak jedno 3.místo.

Významným momentem v určování priorit v programu ČČK bylo zasedání Výkonné rady ČČK v červnu 1997, na němž bylo schváleno ustavení pracovních skupin pro jednotlivé oblasti činnosti /pro rozvoj spolkové činnosti, dárčovství krve, výuku a vzdělávání a sociální činnost/. Novinkou v práci ČČK se také od roku 1997 stalo organizování veřejných sbírek pro jednotlivce /např. na transplantaci kostní dřeně/.

Zcela mimořádnou prověrkou připravenosti a nasazení členů Českého červeného kříže se staly povodně v červenci 1997, které postihly třetinu území České republiky a zasáhly především moravské regiony. Do okamžité pomoci oblastem postiženým záplavami se zapojila většina oblastních spolků ČČK, Úřad ČČK, Vodní záchranná služba ČČK, Mládež ČČK i Horská služba ČR.

Český červený kříž vypravil do zmíněných oblastí více než 2.900 nákladních automobilů, objem materiální pomoci činil cca 9.000 tun. Na veřejnou finanční sbírku pro tento účel se na Fond humanity ČČK sešlo ke 30.11.1998 přes 340 milionů korun od více než 60.000 dárců. Na přímé finanční pomoci vyplatil ČČK více než 141 milionů korun pro více než 15.200 občanů z 299 postižených obcí ve 26 okresech /pomoc byla směřována především pro staré lidi a rodiny s dětmi v tíživé finanční situaci/. Na finanční pomoci k obnově bydlení vyplatil ČČK ke 30.11.1998 téměř 174 milionů korun /na výstavbu 67 minimálních domků, na 633 příspěvcích na obecní a individuální výstavbu, koupi domu či bytu a na 133 příspěvcích na umístění do obecního domu s pečovatelskou službou/. Český červený kříž také přímo postavil 6 domů s pečovatelskou službou v postižených oblastech /Loučná nad Desnou, Česká Ves, Hulín, Napajedla, Ostrožská Nová Ves a Moravský Písek/.

Významná byla i pomoc ze zahraničí, kterou poskytlo kromě Mezinárodní federace ČK a ČP dalších 6 národních společností Červeného kříže. Nejvýznamnější byla pomoc Německého ČK z veřejné sbírky "Soused v tísní", která byla poskytnuta v celkové výši přesahující 274 milionů korun.

V podstatně menším rozsahu se záplavy opakovaly v roce 1998 v několika okresech východních Čech. I zde se na pomoci obětem záplav a odstraňování jejich následků aktivně podílely příslušné oblastní spolky ČČK.

Na volebním Shromáždění delegátů Českého červeného kříže v roce 1997 byl do funkce presidenta ČČK opět zvolen MUDr.Zdenko Vlk, CSc.

Český červený kříž je v současné době jednou z největších humanitárních organizací působících na území České republiky. Na konci roku 1997 měl celkem 127.747 členů sdružených ve 2.958 místních skupinách. Vyškolil jen v roce 1997 více než 30.000 osob v poskytování první pomoci /dětí, mládeže a dospělých/, dále více než 24.000 uchazečů o řidičský průkaz a přes 3.000 učitelek mateřských a základních škol. První pomoc byla dobrovolnými zdravotníky ČČK poskytnuta téměř 22.000 osobám. Dále ČČK evidoval téměř

14.500 dobrovolných sester, více než 5.700 dobrovolných pečovatelek, 31 Klubů dárců krve, provozoval 24 agentur domácí ošetrovatelské péče "Alice" a 53 ošacovacích středisek. Projekt Mládeže ČČK "Pomoc v pohybu" /Help trans/ byl realizován v 17 městech ČR.

Za uplynulých 80 let své činnosti vykonal Československý a později Český červený kříž obrovský kus práce především na úseku zdravotním a sociálním. Poděkování patří milionům obětavých členů a funkcionářů, kteří v letech 1919-1999 obětavě a nezištně pomáhali všem potřebným.

Mládež ČČK

Mládež Českého červeného kříže je zvláštní složkou národní společnosti Českého červeného kříže. V České republice působí od roku 1990 a svou činnost zaměřuje především na oblast zdravotně sociální, preventivní a humanitární. Sdružuje a pracuje s dětmi a mladými lidmi od 6 do 26 let. Jako samostatné hnutí má vlastní aktivity, strukturu, statut a volené orgány. V současné době má více než 1700 evidovaných členů působících v téměř 50 okresech České republiky. Svým členům nabízí činnost ve čtyřech celorepublikových projektech.

Projekt Help Trans – Pomoc v pohybu je zaměřený na pomoc zdravotně postiženým (tělesně, zrakově, sluchově, mentálně) a starým lidem. Prostřednictvím Help Trans dispečinků jsou jim umožňovány běžné denní činnosti a nabízeny doprovody např. k lékaři, na úřad, na návštěvu, kulturní akci apod. Dále jsou pro zdravotně postižené organizovány jednorázové akce – sportovní odpoledne, besídky, výlety, kulturní akce, návštěvy v domovech důchodců, návštěvy dětských domovů, ústavů sociální péče, organizujeme společná setkání dobrovolníků a handicapovaných lidí – kulturní programy, besedy, přednášky, zapůjčení invalidního vozíku zdarma.....

Projekt HIV/AIDS a život nás všech je nabízen těm mladým lidem, kteří v sobě najdou odvalu a chuť diskutovat se svými vrstevníky o citlivých tématech jako o HIV, o sexuálně přenosných chorobách, o antikoncepci, mezilidských vztazích,.... Zájemci se účastní odborného semináře a pokud ho úspěšně absolvují, věnují se pak převážně diskusím o HIV/AIDS na základních a středních školách.

Projekt Výuka první pomoci dětí a mládeže realizovaný ve spolupráci s Českým červeným křížem seznamuje děti a mládež s principy ochrany zdraví a záchrany života, učí je prakticky ovládat život zachraňující úkony. Všechny věkové kategorie dětí a mládeže mají možnost zapojit a realizovat se v první pomoci.

Velká pozornost je věnována práci s dětmi. Děti vstřebávají informace již od útlého věku, jsou-li jim podány pro ně přijatelnou a hravou formou. Dětem jsou nabízeny pravidelné schůzky skupinek dětí zaměřené především na výuku první pomoci přiměřeně jejich věku, nechybějí hry, soutěže, výlety, víkendové výpravy a celoroční činnost mnohdy vyvrcholí na letních táborech. Jednotlivé akce zahrnují např. Dny dětí, pobyty na horách, Mikulášská odpoledne, dětské karnevaly, výlety do přírody, sportovní soutěže apod. Vedoucí skupinek mají možnost seberealizace při práci s dětmi a rovněž jsou pro ně určeny semináře, na kterých získají potřebné znalosti a dovednosti jak vést a pracovat se skupinou. V projektu **Děti** si Mládež ČČK vychovává své

budoucí aktivní členy.

Na regionální úrovni organizují a zajišťují členové Mládeže ČČK nejrůznější aktivity dle potřeb daného města například: sbírka hraček pro dětský domov, soutěže pro veřejnost s tematikou Červeného kříže, pomoc při náboru a odměňování bezpříspěvkových dárců krve, organizování plesů, maškarních bálů, atd.

Finance na činnost získává Mládež ČČK především ze státních dotací ČR a vypisovaných grantů nadací, rovněž se snaží získávat finance ze zahraničí nebo prostřednictvím sponzoringu. Veřejnost i potenciální členy seznamuje se svojí činností především prostřednictvím propagačních materiálů, Internetu, vlastního informačního bulletinu Zpravodaje, nejrůznějších náborových regionálních akcí. Každoročně vydává výroční zprávu.

E-mail: mladez.cck@email.cz
<http://www.volny.cz/mladez.cck>

Kolektivní členové Vodní záchranná služba, Horská služba, Skalní záchranná služba CHKO Broumovsko, Svaz záchranných brigád kynologů ČR.

Vodní záchranná služba Základem činnosti Vodní záchranné služby /VZS/ ČČK je zejména preventivní záchranná služba, příprava a výcvik členů VZS, příprava dětí a mládeže VZS, příprava techniky a materiálu. VZS ČČK organizuje na základě akreditace Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy kurzy pro Plavčíky a Plavčí mistry. Vodní záchranná služba ČČK je organizována ve **38** místních skupinách, v nichž sdružuje **2.291** členů. Zřizuje **49** Stanic první pomoci VZS ČČK u vodních ploch. V průběhu roku 2001 členové VZS ČČK poskytli ošetření celkem **3.504** osobám a uskutečnili **255** akcí, které přispěly k záchraně lidského života /z toho 185 ve vodě a 70 na břehu/. V hlídkové činnosti odpracovali členové VZS ČČK celkem **112.139** hodin, z toho **84.059** hodin zdarma. K záchraně majetku občanů či organizací a institucí uskutečnili členové VZS ČČK celkem **156** akcí. Svou připravenost zdokonalují členové VZS ČČK v propracovaném systému školení a doškolení a při postupových soutěžích, které vrcholí každoročními mistrovstvími republiky jednotlivců a družstev.

Horská služba Horská služba ČR působí v 7 lokalitách České republiky - Krušné hory, Jizerské hory, Krkonoše, Orlické hory, Šumava, Jeseníky a Beskydy. Zaměřuje se především na záchranné činnosti, preventivní činnost a školící akce.

Pracuje v ní celkem **585** členů. Noví členové Horské služby absolvují letní a zimní školu Horské služby, kde jsou prakticky vyškoleni a seznamují se s prací v terénu. Po složení zkoušek jsou vyřazeni za členy Horské služby. Profesionálové se rekrutují z dobrovolné základny. Profesionální a sezónní zaměstnanci se zúčastňují pravidelného přezkoušení ze znalostí první pomoci na akreditovaném zdravotnickém středisku.

V roce 2001 bylo členy Horské služby ošetřeno **4.782** zraněných osob. Horská služba dále nově vytyčila **17 km** nového tyčového značení v hřebenových partiích našich hor a ve stejném prostoru provedla údržbu dalších **360 km**

tyčového značení.

Horská služba rovněž v roce 2001 zorganizovala 2 mezinárodní soutěže evropských horských služeb - zimní ve Špindlerově Mlýně a letní v Bedřichově. Na obou akcích je udělován pohár ČČK za nejlepší ošetření poranění.

Skalní záchranná služba

Skalní záchranná služba působí v CHKO Broumovsko, která má rozlohu 410 km čtverečních, nachází se zde 432 km pěších a cyklistických tras a tisíce horolezeckých výstupových cest. Sdružuje **27** členů, kteří se podrobují pravidelnému školení a doškolování.

Na nejvíce exponovaných místech této oblasti rozmístili členové Skalní záchranné služby v průběhu roku 2001 celkem **11 stanovišť první pomoci**, která vybavili nosítky a základním zdravotnickým materiálem.

V roce 2001 uskutečnili **9 záchranných akcí**, při nichž poskytovali první pomoc a zajišťovali transport turistů a horolezců z těžko přístupného terénu. Nejčastěji šlo o poranění dolních končetin, ale také o vážnější zranění či šokové stavy u horolezců či turistů. Na žádost Policie ČR spolupracovala Skalní záchranná služba rovněž při hledání ztracených turistů.

V rámci **preventivní činnosti** vykonávají služby na nejvíce navštěvovaných místech, kde napomínají neukázněné návštěvníky, kteří nerespektují značené cesty v CHKO, zabraňují trempům v pálení ohňů na kořenech stromů, ale také např. kácení stromy či opravují mosty a zábradlí na turistických cestách.

Svaz záchranných brigád kynologů

Svaz záchranných brigád kynologů ČR je zapojen do integrovaného záchranného systému České republiky. Činnosti zaměřené na záchranu lidských životů se věnuje **340** aktivních psůvodů se svými psy.

V roce 2001 bylo mnoho zásahů vyhledávání osob v ČR. Úspěšnost, aby byla hledaná osoba nalezena živá, záleží vždy na rychlosti informace o pohřešování. Neméně důležité je i vyhledávání mrtvých lidí jednak ve vodě, jednak v sutinách. Svaz záchranných brigád kynologů má pro toto vyhledávání vypracovanou metodiku, která je uznávána i v zahraničí. Psůvodí a jejich psi procházejí každoročním školením, psůvodí mj. i v základech poskytování první pomoci.

Prohlubuje se rovněž akceschopnost psůvodů, kteří jsou zařazeni v **Pohotovostní záchranné jednotce Hasičského záchranného sboru** a záloh z jednotlivých brigád Svazu, jimiž je tato pohotovostní jednotka doplňována. Tito psůvodí jsou používáni pro praktické nasazení při katastrofách v tuzemsku i v zahraničí.

Svaz záchranných brigád kynologů ČR se zabývá i **sportovní činností**. V roce 2001 uspořádal ve Veselí nad Lužnicí **7. ročník Mistrovství světa záchranných psů** na vysoké organizační úrovni. Každoročně se konají mistrovství republiky.

↔